

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszafizetés
 vagy megfizetésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Zichy János gróf a magyar egyházművészetért.

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter nem régen igen szép és megszívlelésre méltó körlevelet intézett a magyarországi római- és görög katolikus püspöki karhoz, amely körlevelében azonban közvetve az ország egész katolikus közönségének is szól.

Körlevelében a miniszter egy alakulóban levő hazafias közgazdasági és egyházművészeti szempontból fontos vállalkozásra hívja a magas püspöki kar és a katolikus papság és közönség figyelmét, mely vállalatnak célja az, hogy a magyarországi katolikus templomokat itthon készült, művészi értékű berendezési tárgyakkal lássa el s ezzel itthon tartson az országnak évi hat-hét millió koronát s egyúttal néhány száz jó magyar munkást, kik ma kereset hiányában a külföldre kénytelenek kivándorolni. Szerinte hihetetlen az, hogy évenként csak templomberendezési cikkekért ily nagy adót fizet hazánk a külföldnek, pedig szomorú tény az s valósággal siralmas, hogy a templomainkat ékesítő dicső szentjeink Szent István, Szent Ferenc, Szent László, Magyar Szent Erzsébet szobrai idegen országok fiai, idegenben nőtt fából készülnék.

Selmechányán a felvidék régi, hazafias és kézműiparáról híres városában indult meg a mozgalom egy katolikus templomberendezési vállalat létesítése érdekében. A mozgalom felkeltette figyelmét Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszternek is, aki meggyőződve a létesítendő vállalat komolyságáról és minden tekintetben kifogástalan tervezetéről, következő meleghangú körlevelében ajánlja azt pártolásra és támogatásra:

„Nem új s nem ismeretlen jelenségre hívom fel a magas püspöki kar figyelmét akkor, amikor egyházi művészetünk folytonos hanyatlására mutatok rá alább néhány szóval.

Őszinte sajnálattal kellett megállapítanom már régebben azt a tényt, hogy templomaink fölszerelése ma nagyjából a külföldről behozott, gyárilag előállított s az üzleti szempontokon kívül minden egyéb tekintet figyelembevétele nélkül készült ipartermékek, melyek készítésénél számon kívül marad az, hogy az egyház templomaival és azok művészi berendezésével jóformán egyedül hat a nép izlésére ne-

mesítőleg s hogy a templom a nemzet nagy zömére, a föld népére nézve falvainkban a művészetek kizárólagos képviselője és terjesztője. Az egyházi művészetek mai helyzete vajmi kevésbé fölemelő képet nyújt és fölöttérik alkalmas e trisszióra. Leszámítva, aránylag kevés régi egyházi emléket, az újabb egyházművészet, terén a legszomorúbb dekadenciát észleljük.

A mostani állapotokon való változtatás sürgős szükségességét úgy a magas püspöki kar, mint a katolikus társadalom vezető elemei már régebben fölismerték, kifejezést is adván ennek akkor, mikor a Budapesten tartott 1906. évi katolikus nagygyűlés egy tudatos körütekintő egyházművészeti politikának óhajtott ösztönzést adni.

Meg vagyok győződve róla, a magas püspöki kar helyesléssel találkozik ama kijelentésem, hogy ha van olyan törekvés, mely a fent vázolt állapotok javítására reményt nyújt, nemcsak szívesen üdvözölnék, de a rendelkezésünkre álló erőkhöz képest támogatnunk is kell. Kötelesség is ez akkor, mikor ez a törekvés nemzeti alapon sarjadzik ki.

Ez a közel jövőben bekövetkezik általa, hogy az immár több, mint negyedszázad óta fennálló Krause József-féle selmechányai ifatag műhely vezetését az ugyanott, a helybeli értelmi vezetőség kebeléből megalakult »Templomberendezési Müintézet Részvénytársaság« veszi át, programmal tűzvé ki, hogy ezt az eddig is jó hírű intézetet úgy ipari, mint művészi tekintetben az eddigénél is magasabb színvonalra emelvé, az egyház irányu szükségleteit a külföldi import kiszorításával elégítse ki.

Szakbeli vizsgálat után győződtem meg a vállalkozás komolyságáról, művészi fejlődésképességéről s arról, hogy az intézetnek már a mostani termékei is megütik a külföld hasonló ipartermékeinek a mértékét. Azt pedig, hogy a vállalat a mostani szintjénél lejjebb nem száll, sőt ennek fölbe emelkedik, biztosítani fogja az intézetnek a közel jövőben megalakítandó Egyházművészeti Tanácscsal való kapcsolata, mely az intézeti munka szintjének ellenőrzésére és annak művészi irányítására lesz hivatva befolyást gyakorolni. Arra van elsősorban szükség, hogy e vállalkozás a kitűzött cél komolyságának megfelelő támogatásban részesüljön, miért is az új intézetet a magas püspöki kar szíves figyelmébe s jóindulatu prátifogásába a legmelegebben ajánlom.

Fogadjja méltóságod kiváló tiszteletem nyílvánítását.

Budapest, 1911. július 26. é.

Gróf Zichy János s. k.

Kevés az, amit a fenti szép körleveléhez hozzátennünk kellene.

Tény az, hogy a vállalat hazafias s úgy közgazdasági, mint egyházművészeti szempontból rendkívül fontos. Bizunk is abban, hogy a katolikus papság és közönség belátva e minden tekintetben figyelemre méltó magyar vállalkozás létesítésének szükségességét, mint a miniszter mondja »a kitűzött cél komolyságának megfelelő támogatásban« részesíti a vállalat létesítését.

Még csak azt tartjuk szükségesnek elmondani, hogy a létesítendő vállalatot részvénytársasági alapon egy millió korona alapítókéval, 200, 100 és 50 koronás részvényekkel tervezik az alapítók és ami a részvényjegyzék szempontjából igen fontos, a részvényjegyzés nem áldozat, mert kockázat nélküli jövedelmet biztosít.

A részvénytársaság szervezésének munkáját az alapítók, kiknek élén gróf Wilczek Frigyes főispán áll, Kuti István selmechányai rendőrfőkapitányra bízták, aki az érdeklődőknek készséggel nyújt minden tekintetben felvilágosítást.

Eddig a főpapság köréből Vassary Kolos bibornok hercegprímás, Csernoch János kalocsai érsek, Köhl Medárd, Radnai Farkas püspökök, Giesswein Sándor prelátnak, a Szent István Társulat alelnöke, a főnemesség köréből pedig Khuen-Héderváry miniszterelnök jegyezték nagyobb számú részvényt és hathatós támogatását ígérték meg Széchenyi Miklós gróf és Radu Demeter megyés püspökök, kiknél ma fog tisztelegni Kuti István rendőrfőkapitány, e szép katolikus vállalat lelkes szervezője.

Az osztrák miniszterelnök Budapesten. Bécsből írják: Báró Gautsch osztrák miniszterelnök legközelebb látogatást tesz Budapesten. Hivatalosan udvariassági látogatásnak tüntetik ezt fel, mert az új miniszterelnök még eddig nem látogatta meg magyar kollégáját Kétségtelen, hogy az osztrák miniszterelnök politikai ügyekben is fog tárgyalni gróf Khuen-Héderváryval. Megvitatják a két kormányt közösen érdeklő ügyeket. Az osztrák kormánynak most kell megállapítani a Reichsrath öszi munkaprogramját, melynek legfontosabb része a véderőjavaslatok tárgyalása lesz.

Báró Gautsch ezért érdeklődni fog a véderőjavaslatoknak a magyar parlamentben való tárgyalásáról és Khuen-Hédervárynak erre vonatkozó terveiről. Hasonlóképp szóba kerül az ideai delegációk kérdése és a két miniszterelnök lehetőleg már most meg fog állapodni a

Tartós iskolai cipők és gummi talpu tornacipők kaphatók Moskovits Farkas és Társa cipő és oszmagyár r.-t. helyi fiókjüzetelben.

Gyári fiókjüzetelben Kosuth Lajos-utca 5. szám.
 TELEFONSZAM: 834.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 5-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben.
 TELEFONSZAM: 687. TELEFONSZAM: 687.

delegációk összehívásának időpontjában és a közös költségvetés tervezetében. Lehetséges, hogy az argentinai huskérdést is tárgyalni fogják, bár az osztrák kormány éppen az osztrák agráriusok befolyása alatt már nem követeli annyira az argentinai husbehozatalt, mint az osztrák liberális és városi pártok.

Nagyvárad legtöbb adót fizetői.

Az adóhivatal kimutatása.

A törvénynek megfelelőleg, Nagyvárad város tanácsa már intézkedett a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállításáról. A tanács felhívására a városi adóhivatal összeállította azon 115 adózó névjegyzékét, akik a legnagyobb összegű adót fizetik Nagyváradon.

A listában felvettek közül állítják össze azon 62 adózót, akik az 1912. évben, mint virilisek tagjai lesznek a város törvényhatóságának. Természetesen nem az adóhivatal listájába felvett első 62, jut be a törvényhatóságba, mert ezek egyrészt nem tényleges, hanem csak eszményi adója van felvéve, az ez időszertől állami adómentes ingatlanai után, amit pedig a virilisi jog megállapításánál nem vesznek figyelembe. Viszont az adó kétszeres számítása révén kevesebb adót fizetők is elébe kerülnek a több adót fizetők elé.

Azt már most meglehetősen állapítani, hogy mintegy 1500 korona adó körül jön be a legutolsó virilis, s aki ennél kevesebb adót fizet, ha csak nem számítják adóját kétszeresen, nem lesz tagja virilisi jogon a törvényhatóságnak, — továbbá előreláthatólag igen sok új virilisi kerül be az 1912. évben Nagyvárad város törvényhatóságába.

Az adóhivatal által kimutatott 115 legtöbb adót fizető névsora a következő:

Oláh Ferenc 6014-34, Diósi Lajos 5434-18, Andrányi K. és fia 4312-03, Bognár Sándor 4264-18, Weisz Mór (Budapest) 4242-84, Fábry József 3838-79, gróf Széchenyi Miklós 3833-34, Weiszlovics Gyula 3808-48, Weiszlovics Emil 3802-48, Teszler Simon 3663-73, Moskovics Adolf 3372-12, Deutsch K. I. 3340-15, Ullman Sándor 3324-40, dr Moskovics József 3277-12, Ifj. Moskovics Mór 3246-69, Grósz Sándor 3219-07, Moskovics Miksa 3213-30, dr Váradi Ödön 3142-44, ifj. Guttmann József 2739-28, dr Kenéz Kurländer Ede 2575-51, Justh Károly 2570-72, dr Várnai Ferenc 2556-26, Weinberger Lajos 2538-66, dr Löblé László 2599-01, Molnár Henrik 2572-60, Ternyei Antal 2399-64, Olári Gyula 2394-71, Lövinger József 2230-28, Farkas Izidor 2210-20, Fodor Izsó 2806-18, dr Adorján Armin 2172-37, Ince Lajos 2150-59, Rimandó Kálmán 2130-01, Farkas József 2119-19, Rothbart Bernát 2064-10, id. Moskovics Mór 2033-10, dr Bleyer Endre 1906-80, dr Moskovics Miklós 1882-68, dr Munk Béla 1881-73, Kepes Ignác 1827-66, Schvarcz Hermann 1779-31, Rendes Vilmos 1759-80, Harmathy Károly 1750-30, dr Weimann Jenő 1719-27, Jungreis Ignác 1718-82, Goldstein Salamon 1711-68, ifj. Popper József 1698-26, Hlatky Endre 1693-62, Berkes Bertalan 1679-62, Kárpáthy Miklós 1567-22, Sebestyén Lajos 1558-90, Leitner Márton 1550-50, dr Hoványi Géza 1499-97, ifj. Umann Izidor 1497-55, Ince László 1484-85,

Darvasy Lajos 1476-95, ifj. Berger Sámuel 1461-20, Andrányi Gusztáv 1454-55, Breider Armin 1448-90, Miskolczy Barna 1179-88, Pollák Pál 1434-20, dr Ertler Mór 1417-64, Gitye József 1408-52, dr Nyiry Béla 1407-50, Palotai Armand 1403-59, dr Kourád Béla 1391-10, Róth Henrik 1356-72, Levitter Miksa 1623-11, Sztarill Ferenc 1351-16, Weiszlovics Lajos 1348-26, dr Grámm Károly 1300-80, Grósz Béla 1287-70, Rádl Ödön 1277-20, dr B. rados Imre 1264-47, Frankó Endre 1260-80, dr Sebő Mihály 1253-06, dr Nemes Aron 1230-10, Rimandó Béla 1224-54, Aufrecht Mór 1224-44, Huzella Gyula 1223-78, Rothbart Ede 1213-50, dr Bakacs Béla 1198-06, Fröhlich János 1191-17, Moskovics Markas 1190-08, dr Mihály Lajos 1187-78, Oláh György 1177-20, Kis Károly 1141-85, Róth Armin 1121-54, Dénes Ödön 1101, B. Szentkereszti Zsigmond 1099-65, dr Perczel Adolf 1092-28, dr Olasz Béla 1078-40, dr Adorján Emil 1064-13, Schvarcz Izidor 1051-91, Rosenberg Izsó 1018-19, Leitner László 986-44, Deutsch Herman 961-73, dr Hoványi Gyula 943-99, Medvigy Mihály 943-10, Wallerstein Dániel 877-81, Kohn David 825-88, Gerstmann Károly 818-52, Salamon Benedek 776-80, dr Lövi Mór 753-50, Hraniczky Károly 741-08, Hann Lajos 671-42, Büder Jenő 668-20, Rác János 645-60, Molnár Lajos (gyó.ysz.) 586, Schweiger Ede 505-16, dr Gyémánt Jenő 500-70, Reismann Mór 362-77, Kálmán Ernő 230-96 korona, dr Friedländer Samu 1755-03.

A virilisek névjegyzékére vonatkozólag a polgármesterhelyettes a következő hirdetményt adta ki:

Az 1912. évre érvényes legtöbb állami adót fizetők névjegyzékének összeállítása, illetve kiigazítása céljából a városi adóhivatal által adómentesen összeállított kimutatás az 1886. évi XXI. t.-c. 25. § a értelmében *folyó évi szeptember hó 1-től szeptember hó 9-ig bezárólag terjedő 8 napos közzemlére* a polgármesteri hivatalban kitétetik.

Erről az érdekelteket oly felhívással értesíttem, hogy a névjegyzék elleni felszólalásukat a tennetbeni határidő alatt szóval vagy írásban megtehetik.

Figyelmeztetem azokat, akik a fennebb hivatolt törvény 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyenes állami adójuk kétszeres számításba vételét) igénybe vennei óhajtják, hogy a 27. § értelmében az igazoló választmány ülése alatt *folyó évi szeptember hó 11 napján d. é. 10-től 12-ig* az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban nyilatkozzanak és jogosultságukat igazolják, mert ellenkező esetben az adó kétszeres számításba vételének kedvezményétől esnek.

Nagyvárad, 1911. szept. hó 1.

Bordé Ferenc,
polgármester h.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 31.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint az osztrák-magyar bank szabaddalma, érme és pénzrendszerére vonatkozó törvényjavaslatot ő Felsőháza szentesítette. A törvény az országos törvénygyűlésben fog közzétettni.

Bemutatja továbbá Esztergom és Hontmege, valamint Temesvár város feliratát a képviselőház jelenlegi tanácskozási módja ellen. (Taps jobbról.)

Madi-Kovács János: Ellenindítványt nyújt be a négy feliratra vonatkozólag.

Elnök: Csak három van. (Derűtség.) A kérvényekre vonatkozólag különben husz-husz képviselő névszerinti szavazást és annak a következő ülésre való halasztását kéri. Ily értelemben rendelkezik. Jelenti, hogy Nagyvárad a tanítók ügyében intézett feliratot a Házhoz. Kiadják a kérvényi bizottsághoz.

Bemutatja folytatólag Sátoralja-Ujhely, Zombor, Komárom, Nagy-Kőrös, Tolna község és Szabadka város feliratát az általános, titkos és egyenlő választói jog érdekében és a katonai javaslatok ellen.

Felkiáltások a szélső balon: Eljen, élje! **Egy hang** a jobb oldalon: A Kossuth-pártnak nem kell! (Mozgás. Zaj.)

Elnök megteszi a javaslatát a kérvények hovátalására vonatkozólag.

Madi-Kovács János benyújtja a szokásos ellenindítványokat.

Elnök jelenti, hogy az ellenindítványok tekintetében husznál több képviselő névszerinti szavazást és egyúttal annak a következő ülésre való halasztását kéri. Ily értelemben rendelkezik.

Következtek ezután napirend szerint a mai ülésre halasztott

névszerinti szavazások.

A kiskunmajsai község feliratára vonatkozó előzői előterjesztés és Bircsáv Andor ellenindítványa felett szavaznak először. A Ház az elnök javaslatát 105 szótöbbséggel 10 ellenében határozattá emeli.

Ujvidék, Debr.-cen, Szeben, Komárom és Makó városok kérvényére vonatkozó ellenindítványokat az indítványozók visszavonják és így a Ház áttérhetett a véderőjavaslatok folytatásos tárgyalására.

Antal Géza a javaslat mellett szólal fel. Mielőtt a javaslatokkal foglalkoznék, a Ház engedelmet kéri, hogy a tárgytól eltérhessen. (Megadják.) Hosszasan foglalkozik a gróf Tisza Kálmán-féle affair ismertetésével, amikor is ő ezen incidensnek a zárt ülésen való tárgyalásakor állítólag olyan kifejezést használt volna, amely előbb elnöki rendreutasítást, utóbb pedig az ellenzék obstrukcióját vonta volna maga után. Konstatálni kívánja, hogy ő akkor csak azt mondta t. i. hogy tisztességes vita ellen nincs kifogásunk. Az elnökség is megállapította ezen tényállás helyességét és mellőzte az ellenzék által sürgetett rendreutasítást.

Midőn ezen dolgok ismertetését ismerteti, teszi ezt azért, mert szükségesnek látja, hogy az ország is lássa, hogy tulajdonképpen mily kicinyes okok miatt folyik az obstrukció. (He-

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

czégnél, Fő-utca szereshetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

Első!

mindennemű gyermek-, női- és férficzipők

Belvárosi Takarékpénztár épületében.

Nagyvárad Selejtes Cipőáruházban

igen olcsó árban
vásárolhatók!

Barcs-palota Széchenyi-tér 2. szám.

lyeslés a jobboldalon. Zajos ellenmondások bal-felől.)

Eitner Zsigmond: Nincs okunk szégyenkezni, mindezen javaslatot megobstruáljuk! (Zaj. Elnök csenget.)

Antal Géza: Es ezek után . . .

Mádi Kovács János: Na térjünk a tárgyra! (Zaj. Elnök folyton csenget.)

Justh János: Még mindig ott van? (Állandó zaj.)

Elnök több ízben figyelmezteti Kovács Jánost és Justh Jánost, hogy hallgassák meg nyugodtan az ellenvéleményt. (Helyeslés jobbfelől.)

Antal Géza: A tér tehát a véderőjavaslatok bírálatára. Előbb azonban elítéli az obstrukciót és a koalíció vezéreinek beszédeiből igyekszik kimutatni, hogy maguk ezen vezérek is annak idején elítélték az obstrukciót, amelyet most mégis jónak látnak támogatni.

Idézi **Andrássy Gyula** grófnak ó-budai beszédét, mely szerint **Andrássy** bejelentette a mai kormányprogramot és ime most ő is azok sorába áll, akik a véderő javaslatok ellen küzdenek. (Derűtség jobbfelől. Ellenmondások és zajos felkiáltások bal-felől.)

Egy hang a jobboldalon: A harcsa beszél belőlünk! (Derűtség.)

Ábrahám Dezső: Nem megyünk visszafelé mint a rákok! (Derűtség a baloldalon.)

Antal Géza: A javaslatot helyesnek és szükségesnek tartja a mai viszonyok közt, bár ő is hive az örökbéke eszméjének.

Polónyi Géza: Es ezért követelnek újabb létszátelemelest! (Zaj.)

Antal Géza: Foglalkozik ezután a koalíció véderőpolitikájával, amiből azt a konkluziót vonja le, hogy érdeme a koalíciónak az, hogy ez irányu politikájával példát szolgáltat arra nézve, hogy nem lehet hazafiatlansággal vádolni azokat, akik az ész politikáját követik. (Helyeslés a jobboldalon.)

Szónok öt perc szünetet kér.

Szünet után az elnöki széket **Návay Lajos** foglalja el.

Antal Géza: A 9-es bizottság megalakulásának körülményeit, annak programját és a király felségjogait ismerteti ezután a koalíciós korszakkal a háttérben.

Szünet után.

Antal Géza számszerű adatokkal bizonyítja, hogy a koalíciós kormány alatt a katonai terhek meghatványodtak. Rátér a pártalakulásokra, melyeket egészségteleneknek tart. Majd **Justh Gyula** működését kritizálja. A katonai javaslatokat eltagadja.

Justh Gyula személyes kérdésben szólal fel, amikor kijelenti, hogy **Antal Géza**nak később fog válaszolni.

Az ülés 2 órakor ért véget.

A csendőriskola Nagyváradon.

Aláírták a szerződést.

Az országos csendőriskola építésére megtartott árlejtés felett tudvalevőleg a belügyminiszter döntése az irányadó s a határozathozatalra kiküldött bizottságban a belügyminiszter kiküldöttei, valamint a város képviselői vannak.

Az árlejtés eredményét már hetekkel ezelőtt felküldötte a város a belügyminiszterhez, ahol számítás alá vették a beérkezett pályázatok tömegét. Hogy ez nem csekély munka volt, azt mindenki elképzelheti, aki valaha látta, hogy mily körültekintést és munkát ad egy ilyen másfélmillió munkára beadott mintegy husz pályázat felülbírálása.

Csak természetes, hogy a pályázók türelmetlenül várták a számítások eredményét, de türelmetlenül várta azt Nagyvárad városa is, mert épen nem közömbös a városra sem, hogy egy ily óriási munkát a helyi ipar készítse-e el, vagy idegen vállalkozónak jut az.

Amint a számításokkal a miniszteriumban készen voltak, azonnal értesítették Nagyvárad városát, hogy a pályázatok elbírálására kiküldött városi tisztviselők utazzanak fel a fővárosba, mert a belügyminiszteriumban tartandó értekezlet dönti el, hogy ki építse a nagyvárad orsz. csendőriskolát.

Ez a miniszteri intézkedés, merő félreértésből olyan vaklármat keltett Nagyváradon, mintha veszélyben lenne a csendőriskola Nagyváradon való létesítése. Egyik helyi krajcáros ujság pláne olyan közleményt hozott, mintha a csendőriskolát Szegedre akarnák vinni, mert az előirányzott összegnél százszázalékkal magasabb összegre rug a beadott legolcsóbb ajánlat is. Szeged pedig hajlandó mindent áldozni az iskoláért.

Rimler Károly polgármesternél, aki az esteli gyorsvonattal érkezett haza Nagyváradra, megérkezése után eljártunk ebben a fontos kérdésben, hogy így a legilletékesebb egyéntől tudjuk meg ebben, a városranézve fontos kérdésben a valóságot.

A polgármester kijelentette, hogy az egész veszedelem híre csak itt, Nagyváradon keletkezett vaklárma. Tegnap a belügyminiszter képviselői és a város kiküldöttei, aláírták a csendőriskolára vonatkozó végleges szerződést, amely szerint a város kölcsönből építi fel az iskolát s az állampénztár évenként megfizeti a városnak a kölcsön törlesztéses kamatát.

A munkálatok kiadására nézve pedig akként döntöttek, hogy az építéssel az **Incze Lajos** és társai céget bízzák meg, de egyes szakmunkákat helybeli kisiparosok kapnak.

Igy tehát felesleges minden aggodalom, az orsz. csendőriskola Nagyvárad városának biztosítva van. A vállalkozók mielőbb hozzákezdnek hogy a legrosszabb időjárási viszonyok mellett is, az alapozással még ez évben elkészüljenek! Ha azonban lehet az épületek egy részét legalább ez évben még tétő alá juttassák.

Az ujbpesti kolera.

Vizsgálat Nagyfeketepatakon.

Az a rémhír, mely az ujbpesti enygyárban kiültött kolera megbetegedések után az egész országot bejárta, legnagyobb rémületet keltett Biharmegyében, ami nagyon érthető volt. A megbetegedett emberek ugyanis Biharmegyéből, az élesdi járásból kerültek fel Budapestre. A rémhír után a hatóságok nyomban intézkedtek, hogy a rettenetes betegség csiréit semmiféle módon szétne hurcolják az országba. Az óvintézkedések megtételénél Biharmegye sem maradt hátra.

A koleraának ily meglepésszerűleg való fellépése valósággal mozgósította az összes egészségügyi közegeket. A tegnapi nap folyamán az alispáni hivatalban sűrűs nyomtatványokat rendeltek magyar és román nyelven. A nyomtatványokat megfelelő számban készítették és küldik szét a vármegyében, ahol hirdetni fogják a félelmetes betegség közölgését és szigorú hangon fogják utasítani a közönséget a hatóságok által kiadott rendeletek fogantatására.

A vármegye orvosai szintén megkapták a kellő utasításokat.

Mivel pedig az a hír, hogy az ujbpesti kolera az élesdi járás Nagyfeketepatak községéből kerültek a kolerafészekbe, a vármegye főorvosa elrendelte, hogy ebben a községben

szigorú vizsgálatot fogantatosítsanak és a koleraiban elhalt emberek rokonainál állapítsák meg hogy nem voltak-e az elhaltakkal összeköttetésben és ha lettek volna, úgy szigorú zárlatot eszközöljenek.

A főorvos rendeletére dr **Weisz** Jakab járási orvos és **Glück** Sándor segédorvos nyomban kiutaztak Nagyfeketepatak községébe, ahol vizsgálatot fogantatosítottak. Eszerint **Florea Flore** tényleg Nagyfeketepatak községéből származik, azonban innen már oly régen elköltözött, hogy nem is emlékeznek rá. **Floreával** senki semmiféle összeköttetést sem tartott fenn a községből. **Tose Gábor** szintén innen való, azonban csaknem egy évtized óta ment el, mert teljesen elszegényedett. Toseval Budapesten egy ismerőse állandóan érintkezett. Ez az ismerős pedig Nagyfeketepatakon több emberrel levelezett, sőt amint a legutolsó levelében említette, még a ruháit is elakarta küldeni Nagyfeketepatakra. A járási orvos intézkedett, hogy a ruhaneműket már a postán tiltás és dezinficiálják.

Nagyfeketepatakon különben minden megnyugtató, izgalomra nincs semmi ok, a törvényes intézkedéseket a legszigorúbban fogantatosították.

Budapestről jelentik: A tegnapi nap folyamán újabb kolera-gyanús megbetegedés nem fordult elő. Van tehát remény, hogy a veszedelem lokalizálódik. — Üszkülből jelentik: Tegnapelőtt a koleraesetek száma huszonkettőre emelkedett és ezek közül tizenkettő halálos kimenetelű volt. Tegnap délig tizenöt új esetet jelentettek be.

A M. Á. V. palotát épít.

A kereskedelmi kormány a lakásuzsora ellen.

Nagyváradon az utóbbi években oly drágák lettek a lakások, hogy a kisebb fizetésű hivatalnokok és iparosok 8—10 tagú családjukkal egy egy szobás lakásokban voltak kénytelenek meghuzódni. A két szobás lakásoknak az ára ma 600—1000 korona. Ezt az óriási lakás drágaságot, — természetesen a meghatározott fizetéssel bíró köztisztviselők érzik, akik nem fokozhatják jövedelmeiket, mert szolgálati rendtartásuk értelmében, semmiféle magán munkát sem végezhetnek.

Pár évvel ezelőtt még a Külváros részében, a Réten sokkal olcsóbbak voltak a lakások, mint a város belterületén s ezért, amikor a belvárosi házigazdák emelni kezdték a lakások bérét, a vasutas és postások nagyrésze a Rétre költözött. A lakásuzsora azonban — ugylátszik — gyorsabban terjed, mint a kolera, mert ma már a Réten épp oly drágák a lakások, mint a város belterületén.

A vasutasok lakpénzét először a Tiszakormány, majd két évre rá a koalíciós kabinnet rendezte. Egy VIII. fizetési osztályban levő vasuti hivatalnoknak 640 korona lakbérére van.

Ha társadalmi állásának megfelelő lakást akar tartani, egy három szobás lakásért 900—1200 koronát kell fizetnie a — Réten. Egy vasuti altiszt, akinek épp annyi kvalifikációja van, mint a bíróságok kezelőtisztviselőinek, vagy a posta segéd tisztjeinek, 400 korona lakaspénzt kap. Ezért a pénzért pedig Nagyváradon nem lehet lakást bérelni.

A vasut alkalmazottjai kénytelenek lakpénzüket fizetésükből pótolni, hogy szerény, igen szerény lakást bérelhessenek. Fizetésük, a mai drága világban, alig elég élelemre és ruházódásra s ha még lakbérpénzüket is pótolniok kell, kényszerülve vannak az adósság csinálásra.

Az utóbbi időben a nagyvárad vasutasok közül sokan kérték más állomásra való helyezést, mert a lakásuzsora biztos anyagi romlásba dönti őket. Az államvasutak igazgatósága a kereskedelemügyi miniszterhez fordult a nagyvárad vasutasok érdekében. A kereskedelemügyi kormány fontos szociális kötelességet teljesített, amidőn módot keresett arra, hogy a nagyvárad vasutasokat megvédje a házspekulánsok uzsorája ellen.

A magyar államvasutak vezetősége, pár nappal ezelőtt bizalmas értekezletet tartott s ezen elhatározták, hogy a nagyvárad állandó vasuti alkalmazottak részére természetbeni lakásokról gondoskodik. Az államvasutak igazgatóságának és kereskedelemügyi kormány vasutügyi ügyosztályának az a terve, hogy a volt Wöber szálloda és a mellette levő volt püspökségi jószágkormányozási épület telkeire egy három emeletes épületet építenek, melyben az összes nagyvárad vasuti alkalmazottak természetbeni lakást fognak kapni.

Az új palota az óriási telket egész körül fogja övezni s minden vasuti alkalmazottnak rangjának megfelelő lakása lesz. Az új palota Nagyvárad legnagyobb épülete lesz, amennyiben körülbelül 500 lakás lesz benne. A palota építését a jövő évben fogják megkezdeni és 1913. november 1-én már átadják rendeltetésének.

A képviselőtestület és a főszolgabíró.

Könnyelműen költséges község.

Az érmihályfalvi községi képviselőtestület és a járási főszolgabíró között az utóbbi időben igen éles ellentétek uralkodnak, melyeknek kihatása csaknem minden ügyön meglátszik, mely a képviselőtestület kezéből kerül ki.

Tegnap például három képviselőtestületi határozat is érkezett a vármegyéhez, melyekben a főszolgabíró elutasító véleményt ad, holott a képviselőtestület azokat épen ellenkező céllal terjesztette be a járás feje által felsőbb elbírálás alá.

Az egyik ügy az érmihályfalvi csatornázás ügye. Ebben a képviselőtestület előzőleg úgy határozott, hogy az egész községet csatornáztatni fogja.

A csatornázás tervei, költségvetései is elkészültek már, sőt a vármegyén vizikönyvelve is lett az ügy és már a vállalkozó meg is akarta kezdeni a munkálatokat, amikor a képviselőtestület rendkívüli ülést tartott, ahol ismét tárgyalás alá vették az ügyet, mert felfedezték, hogy a váártér csatornázását másféleképpen kell fogantatni, hogy a célnak megfelelő legyen. Ezért a testület kimondotta, hogy a terveket újra készíteti, addig erre a célra nem szavazza meg a költségeket. A határozat az érmihályfalvi főszolgabíró kezébe került, aki anélkül, hogy a képviselőtestület indokait szak-

értők véleménye alapján esetleg felülbíráltatta volna, az egész határozat megsemmisítését véleményezte.

Egyidejűleg azonban azt is hozzátette a főszolgabíró a véleményéhez, hogy ebben a határozatban a képviselőtestületnek a felsőbb hatóságok intézkedésének mellőzése látszik.

A másik ügy Kovács Sándor tűzoltó fizetésének javítása volt. A tűzoltó eddig havi 20 korona fizetést kapott, amit a képviselőtestület 25 koronára emelt fel. A járási főszolgabíró nem véleményezi ennek a határozatnak a jóváhagyását sem. Ugyanakkor oly súlyos váddal illeti a főszolgabíró a képviselőtestületet, hogy az föltétlenül megkivánja a legszigorubb vizsgálat megindítását. Nevezetesen azt írja a főszolgabíró a képviselőtestületről *könnyelműen költsézik*. Nehéz elhinni, hogy havi 5, illetve évi 60 koronát ne bírna el Ermihályfalva adózó községe.

Végül a harmadik ügy, melyben nyílt harc folyik a képviselőtestület és a főszolgabíró között, az érmihályfalvi járványkórház ügye. Ebben a kórházba a község Kovács Jánost helyezte be felügyelőnek, aki a kórház fölsőlegesi helyiségeit selyemhernyó tenyésztésre használta fel, miáltal Ermihályfalván a selyemtenyésztést felvirágoztatta s a lakosságnak tisztességes mellékkeresetet biztosított. Ennek folytatása lett az is, hogy Ermihályfalván gubóbevaltó hivatalt létesítettek.

A főszolgabírónak, mikor tudomására jutott a selyemtenyésztés ügye, meghagyta a képviselőtestületnek, hogy a kórházból Kovácsot költöztessék ki. A rendeletet fogantatosították is és Kovács helyett egy Nagy Imre nevű rendőrt helyeztek a kórházba. Ettől kezdve a selyemtenyésztés Ermihályfalván annyira visszaesett, hogy a gubóbevaltó hivatal fenntartása is kétségesé vált, mert a lakosság kellő vezető nélkül nem tudott a tenyésztéssel foglalkozni. A lakosság elégedetlensége folytán a képviselőtestület újra gyűlést tartott, hogy Nagyot kiköltöztetik és Kovács Imrét visszahelyezik a kórházba.

Ugyanezen az ülésen azt is kimondta a képviselőtestület, hogy állandó választmányt nevez, melynek az lesz a feladata, hogy a községi ügyeket előzetesen áttanulmányozza és csak azután viszi a képviselőtestület elé.

A főszolgabíró ezeket a határozatokat is megsemmisítendőnek tartja. A határozatok sorát nagy érdeklődéssel várják Ermihályfalván.

UJDONSÁGOK.

A kecskeméti földrengés károsultjaiért.

Az egész Magyarország szíve megremegett arra a borzasztó hírre, mely Kecskemét város katasztrófájáról értesítette az országot. A nagy magyar alföld egyik legmagyarabb, egyik legszelbenn fejlődő városát a földrengés csaknem Messina sorsára juttatta.

Az első rémület elmúltával országosan felhangzott a kívánság: fel kell újra építeni Kecskemétet s legyen Kecskemét szebb, mint valaha volt!

Mindenütt megmozdult a társadalom Kecskemét újjáépítése érdekében s az ország vidékei valósággal versenyre kelnek, melyik járulhat hozzá hathatósabban Kecskemétnek romjaiból való újjáépítéséhez?

Nagyvárad társadalmá is méltóképpen kíván résztvenni azok sorában, akik Kecskemétet romjaiból szebbé akarják fölépíteni, mint valaha volt.

Tegnap a városi színház kistermében Nagyvárad társadalmának számos szerepvivője gyűlt össze, hogy a segélynyújtás módjait megbeszélje. Az értekezleten Siket Andor főispáni titkár elnökölt. Elhatározták, hogy szeptember hó második felében a kecskeméti földrengés károsultjai javára nagyszabású hangversenyt rendeznek, melyen Koda Elek kecskeméti polgármester, dr. Kacsóh Pongrác, Fényes Annuska, helybeli színművész és mások fognak közreműködni. Védnökül Hlatky Endre főispánt kérik fel. A rendezőbizottság legközelebb véglegesen megalakul.

* **A polgármester itthon.** Rimler Károly polgármester Kreutzenből, ahol öt hét óta nyaralt, friss egészségben tegnap este a gyorsvonattal Nagyváradra hazaérkezett.

* **Változások a győri püspökségnél.** A győri egyházmegye új püspöke, dr. Várady L. Arpád Zalka Lászlót oldalkanonokjává és a püspöki irodaigazgatójává nevezte ki. Az előbbi püspök irodaigazgatója, dr. Bedy Vince megvált állásától és a két győri papnevelő intézet rektora lett. A püspök dr. Hász István győregyházmegyei áldozópapot, a Szent Imre kollégium eddigi prefektusát szertartójává és helyettes szentszéki jegyzővé nevezte ki és helyébe Ötvös Lajost, a volt püspöki szertartót küldte a Szent Imre-kollégiumba prefektusnak.

* **Panama izü járdá ügy.** Székelyhid község képviselőtestületének határozata alapján a községet járdával látják el. A járda építés már javában folyik. Legutóbb az *Ermellék* című lap heves támadást intézett a járda építési ellen. A járdát rossznak minősítette a lap s egyidejűleg a járda építőt védő községi bíró védőbeszédéről azt írta, hogy az panama izü. Szakszerű bírálat alá vette a cikk a járdát, mely miatt állítólag a lakosság körében nagy az elégedetlenség. A lap a járási főszolgabírónak is kezébe került, aki tegnap hivatalos jelentést tett az ügyről az alispánnak. A főszolgabíró nem tud róla, hogy a lakosság elégedetlen volna. Ellenben a járdáról nem nyilatkozik, mert nem tartja magát arra illetékesnek, hanem hogy a község meg legyen nyugtatva és az előjáróság reputációján esett csorba is kiköszörültesse kéri a főszolgabíró, hogy az alispán az állami építészeti hivatal egyik szakértőjét küldje ki és vizsgálta felül a járdát.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és
Smyerna ujdonsága-
imra felhivom figyel-
müket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

* **A Zsilinszky-Fényes-affér.** Ifj. dr. Zsilinszky Endre — miként azt annak idején jelentettük — megbizta Kardos Géza és Fabricius Aladár mérnököket, hogy nevében provokálják dr. Fényes Samu ügyvédet »Az Achim-per« című röpiratban foglalt sértésekért. Ugyanilyen megbízást adott Zsilinszky Gábor is. A segédek azonban — mielőtt ezek még felkeresték volna dr. Fényes Samut — értesítette valaki, hogy Fényest a becsületügyi bizottság megfosztotta tartalékos rangjától. Ezen bejelentés alapján az ügy egyoldalu befejezést nyert, a melyről levélben értesítették a megbízottak ifj. dr. Zsilinszky Endrét. Ifj. dr. Zsilinszky Endre a levelet azonnal beterjesztette a 3. számú cs. és kir. huszárezred parancsnokságához, a mely hivatalból fogja megszerezni a dr. Fényes Samura vonatkozó tisztai parancs hiteles másolatát. Ifj. dr. Zsilinszky Endrét különben betegség címén felmentették a fegyvergyakorlatok alól, a melyekre most kellett volna bevonulnia ezredéhez. Most mind a két Zsilinszky fiu apjuk vércsorgói birtokán várja a Kuria ítéletét.

* **Richter visszatért a görög rablók fogságából.** Május derekán történt, hogy Richter Ede jénai mérnök, görög rablók fogságába jutott s most, tizenöt hét multán négyezer török font váltságdíjjal kiszabadult. Karakterián és Vladován át érkezett vissza tegnap este Szalonikiba a kiszabadult mérnök. A vasutnál a külföldi hírlapírók egész serege várta. A három hónap előtt még fiatalos és elég elegánsan öltözködő mérnökből aggastyán lett. Hosszu szakál véníti arcát, haja ugy megnőtt, hogy a vállát verdesi, ruhája rongyokban lóg róla, cipőjén talp helyett egy kis deszka van zsineggel ráerősítve. Az újságírók elhalmozták Richtert kérdésekkel, ő azonban nem akart beszélni. Mindössze ennyit mondott:

— Tisztelt uraim, megbocsássanak és hagyjanak most békén. Három hónapja nem volt rajtam tiszta fehérnemű, borzasztóan érzem magam, el vagyok gyötörve. Hagyjanak három napot, hogy összeszedjem magam. Azalatt átnézem feljegyzéseimet, s aztán elmondok önöknek mindent tizenötheti kinzenvedésemről.

Ez a néhány keresetlen szó megtette hatását, a hírlaptudósítók tovább nem zaklaták. Richter Szalonikiban marad s itt fogja bevárni feleségét.

* **Márkus Jánosné temetése.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra az oly fiatalon elhunyt ifj. Márkus Jánosné. A koporsó délután érkezett meg Debrecenből a pályaudvarra, ahol már nagy közönség gyűlt egybe a végtisztességre. A temetési szertartást Sulyok István esperes végezte. A pályaudvaron történt szertartás után az olaszii sírkertbe mentek ahol öröknyugalomra helyezték a fiatal asszonyt.

* **Titokzatos lelet.** Titokzatos ügy foglalkoztatja most a rendőrséget. Ezelőtt néhány nappal Biró Imre megyei hivatalnok Vizvezeték-utca 4. sz. a. lakos egyik butorozott szobáját kiadta albérletbe egy előtte ismeretlen embernek. Ma reggel 7 órakor amint takarítás végett benéztek az albérlő szobájába, meglepetve látták, hogy a szoba padlója tele van vértömökkel. A laborban egy fél pár férfi harisnya és egy darab véres caftos emberhus darab van. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek. A helyszínen kiszállt Dienes István és Kelemen András detektívek az albérlő hátrahagyott ruhái és irataiból megállapították, hogy az albérlőt Barzán Jánosnak hívják, 40 éves, közismert betörő tolvaj, ki nem rég szabadult hosszú fegyházbüntetés alól. Személyleírása, magas, erőstermetű, 40 év körüli, fekete szemű, tömör fekete bajuszu kopott szürke ruhát visel. A rendőrség büntügyi osztálya erélyes nyomozást indított ez ügyben, hogy mi történhetett az albérlő lakásán. Egyik tanu annyit tud, hogy egy ismeretlen ember jajgatva kiabált éjjel a Vizvezeték-utca 4. sz. ház előtt s kérte, hogy hozzon neki egy kocsit, melylyel ő a kórházba akart menni, azonban mire visszajött, már az ismeretlen embert sehol sem találta.

* **Ellopott akták.** Biharvármegye évenként nehéz ezeket költ a főszolgabírói lakásokra és imé most olyan jelentés érkezett az alispáni hivatalhoz, amely szinte hihetetlen tünteti fel azt, hogy egyáltalán javitanának a főszolgabíró lakokon. A jelentést a szalárdi főszolgabíró terjesztette be az alispánhoz, aki felhívta őt, hogy egy kimutatást terjesszen be. A főszolgabíró megtartotta a kutatást és megállapította, hogy az akták sehol sincsenek, azokat nem látta senki a hivatalban. A jelentés szerint az aktákat vagy tréfából, vagy bosszúból lopta el valaki, ami nagyon könnyen megtörténhetett, mert a főszolgabíró hivatalos helyeégei oly rosszak, hogy azokat egyáltalán nem lehet bezárni.

* **A derecskei járási orvosi állás.** A megüresedett derecskei járási orvosi állásra meghirdetett pályázat ugylátszik több eredményvel jár már eddig is, miot a többi állások. Tegnap dr. Molnár István, cséffai járási orvos adta be az alispánhoz pályázatát.

* **Privát-teherautomobilok a hadsereg szolgálatában.** Rendkívül nagy jelentőséggel bír a hadvezetőségnek az az intézkedése, amelylyel a magántulajdonban levő teherautomobilkocsikat különösen mozgósítás és egyéb hadműveletek céljaira való biztosítását és elköltését akarja elérni. Horribilis költségbe kerülne ugyanis a hadvezetőségnek, ha tulajdonjoggal megszerezni akarja az automobil-teherkocsikat akkora mennyiségben, amennyire különösen mozgósítás idején a hadsereg felszerelések, az élelmiszerszállítások és más szükséges anyagok továbbítása céljából szüksége van. Ezt a nehézséget akként kívánják megoldani, hogy bizonyos állandó kedvezményeket juttatnak olyan teherautomobil-tulajdonosoknak, akik mozgósítás idején automobiljuknak a hadsereg rendelkezésére való bocsátására kötelezik magukat. A kedvezmény abban áll, hogy adnak 4000 korona beszerzési segílyt és öt éven át évi ezer korona üzemsegélyt. A hadvezetőség a budapesti kereskedelmi és iparkamarát kérte fel, hogy az érdeklődőknek részletes felvilágosításokat adjon.

* **Szervezkedés a vadorzók ellen.** A vármegyében már annyira elszaporodtak a vadorzók, hogy a társadalom vezetősége kezd sorompóba állani velük szemben. Legutóbb ilyen céllal megalakult Ténkén a Tenkei Vadász Társulat, melynek elnöke Fráter Emil főszolgabíró. A társulatnak célja a vadorzást minden uton módon megakadályozni. A társulat már 8 község vadászterületét ki is bérelte. Az alapszabályokat tegnap küldték be a vármegyéhez.

* **Rekord a toloncoltatásban.** Még csak nem is térfi, hanem nő ez a jubiláló személyiség, aki most ünnepli 200 ik toloncoltatását. Segyene a városnak ez a leroagyolódott ruhájú, veszekedő, romlott nő, aki bejárja az egész országot s megtörtént már, hogy egy helyről tiszter is visszatoloncolták. Utóvégre nemcsak azért tart a rendőrség kísérlőket, hogy Tamás Marit gardirozzák Nagyváradig. Most épp 200 adszor hozták vissza; megpumpolt egy szegény napszámot, Mészáros Györgyöt; fizetett magának jó ebédet s vacsorát, aztán letartalmazó pénztárcáját és nyoma veszett. Ez a nő már 17 évet ült tiltott visszatérésért és közismert alakja a városok toloncházainak. Mindig előbb visszaérkezett abba a városba ahonnan eltoloncolták, mint a rendőr, aki hozta.

* **Elveszett.** Tegnap délben egy női hivatalnok elvesztett 70 koronát, mely egész havi fizetése volt. A károsult arra kéri a becsületes megtalálót, hogy a pénzt juttassa el lapunk kiadóhivatalába, vagy pedig a rendőrségre, ahol illő jutalomban részesül.

* **Megkárosított szegény emberek.** Pécsán Tógyer napszámos panasolta a rendőrségen, hogy tegnap este 120 korona készpénzét ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség a tettest keresi. — Dák József az általános csatornázási vállalat betonmunkása feljelentést tett a rendőrségen, hogy az éjjel ismeretlen tettes zsebéből 2 darab 20 koronás bankjegyet ellopott. A rendőrség nyomoz.

* **Értésítés.** Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa utca 40. sz. a. Dr. Munk-házban új detail elárúró üzletet rendeztünk be. Helybeii fióküzleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olasziban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazár-épület.) 3. Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigorúan szabott eredeti gyári egységárainkon kerülnek eladásra.

* **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert rendszeren későn bájuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. Sauer-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

* **Házvezetőnői állást keres** szeptember 15-re egy középkorú róm. kath. urinő, papi házhoz, vagy magános urhoz vidékre is elmegy. Czime a kiadóhivatalban megtuható.

* **Antiquar tankönyveket** és min-dentféle könyvet veszek és eladok. Könyvszerénynt keresek. **Benkő Arthur** antiquar könyvkereskedő Rákóczi-u 10.

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Vas és rézbűtor

gyári rakatári

Szekerényágy 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Részkarmiss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

Csillár és fémáru gyártási telep:
Nagyvárad Iroda s raktár
 Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.**
Telefon 556. Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petrolumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
 míg az építkezés tart Nagy-
 várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
 házba, az Orsolya zárda templomával
 szemben.

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occa-
 siót rendez, hol a következő cikkek
 kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek,
 pouplinok, ruhavásznak, francia delainok,
 ruha díszek és még sok más itt fel nem
 sorolt cikkek. — Most sok pénzt meg-
 takaríthatunk, ha menyasszonyi kelen-
 gyénket itt vesszük.

TANÜGY.

**Beiratás Szalay Stefánia zeneiskolá-
 jába** Szalay Stefánia áll. kép. okl. zenetanár
 zongora iskolájában a beiratások szeptember hó
 elsejétől hatodikáig, mindennap délelőtti 10—12-ig
 délután 3—5 ig történnek. A már előjegyzett
 növendékek felkértenek, hogy legkésőbb szept.
 hó 4 ig jelentkezzenek.

Igazságszolgáltatás.

A Márványmenyasszony ügye.

— Kibékülés a bíró előtt. —

Sokszor volt már szó arról a rosszul vég-
 ződött vacsoráról, melyet Oaerkamp Rezső volt
 huszárlőhadnagy a társaságával, két hölgygel
 és egy barátjával a budai Márványmenyasszony
 vendéglőben költött el. Az említett alkalommal
 augusztus 5-ének éjjelén, Oberkamp és a kom-
 pániaja, miután pompásan megvacsoráltak, ko-
 csin akartak távozni. Fiákkert hívtak s ekközben
 a vendégek és a vendéglő személyzete közt
 összeszólalkozás történt, amely csakhamar ve-
 rekedéssé fajult, állítólag rendőröknek is a
 szemeláltára.

A zajos estét követő napon Oberkamp, a
 kire a személyzet rátámadt, feljelentette Boros
 Gyula vendégőst, a pincéreit és azt a három
 rendőrt is, akit az eset alkalmával odahívtak.
 Azt panasolta könnyű testisértés és bec ület-
 sértésen felül, hogy a rendőrök azért voltak a
 megveretésének néma szemlélői, mert Boros
 őket megvesztegette. Minthogy azonban a kir,
 ügyesség a rendőrökre semmi terhelőt a kiball-
 gatott tanuk vallomásában nem talált, ez irány-
 ban megszüntette az eljárást.

A tegnapi tárgyaláson a felek is kibékül-
 tek, a Márványmenyasszony vendéglőse pedig
 a tettlegességben részt vett alkalmazottjait elbo-
 csátotta. A kibékülés foly a mindkét fél visz-
 szavonta panaszait mire a bíróság az eljárást
 megszüntette.

TÁVIRATOK.

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, aug. 31.

(Saját tudósítónktól) A Kossuth-pártnak
 ma esti értekezletén Saaghy Gyula üdvözölte
 az elnöklő Kossuth Ferrerct, aki meghatottan
 választott az üdvözlésre, majd hosszabb beszéd
 kíséretében bemutatta a pártnak az országhoz
 intézett szövegét, mely a közvéleményt felvilá-
 gosítani igyekszik a pártnak a véderőjavaslatok-
 kal szemben való állásfoglalásáról. Kijelentette
 Kossuth, hogy az obstrukciót a jelen esetben
 nemcsak szükségesnek, hanem a párt köteles-
 ségének tartja. Jármí Béla, Apponyi Albert,
 Deési Zoltán szólaltak fel még és elfogadásra
 ajánlották a szöveget, melyet az értekezlet
 egyhangulag el is fogadott.

NYILTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
 művészikivitelben szájpaddás
 nélkül is készít **kitünő hir-**
 nevü

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap lanya volt az
 irányzat. Készáru forgalom ötvenezer mázsa
 15 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.79
Októberi buza	— —	11.55
Októberi rozs	— —	9.93
Októberi zab	— —	8.09
Májusi tengeri (1912)	— —	8.87

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiók-
 jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	850.—
Osztrák hitelrészvény	— —	655.—
Jelzálogbank	— —	492.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	581.50
Salgótarjáni köszén	— —	689.—
Osztrák államvasút részvény	— —	748.—
Közuti vasút	— —	812.50
Rimamurányi vasmű	— —	695.—
Városi vasút	— —	425.—
Beocsini cement	— —	—.—

SPORT.

**A Nagyvárad Sport-Egylet pálya-
 megnyitó versenye.** A Nagyvárad Sport-
 Egylet a Nagyvárad város által épített sport-
 telep ünnepélyes felavatásakor 1911. szeptem-
 ber 24-én, délután 2 órakor, a Rhédey-kerti
 sport-telepen Országos Pályamegnyitó Athleti-
 kai versenyt rendez. A versenyre a szomszédos
 városokból már többen jelentkeztek.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
 a megyei főtiszte-
 lendő papság szál-
 litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és
 Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt
 részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Ke-
 reskedelmi Ipar- és Terményhitelbank rész-
 vények** vannak, hogy ezen részvényeket, szelvé-
 nyekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet
 Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi
 szeptember hó 1-től szeptember 20-ig be-
 szolgáltathatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar-
 és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egye-
 sült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszoigáltatandó részvényekhez jegyzék csato-
 landó azon nevek felsorolásával, melyekre az új rész-
 vényeket kiállítatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő
 régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült
 intézet felemelt új részvénytökejéből jegyzett új kibo-
 csátású részvények kiadása a fent hirdett Biharme-
 gyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvé-
 nyek kicserélése után, későbbi időpontban fog megtör-
 tenni, miről a tisztelt részvényeseket újabb hirdmény
 útján értesíteni fogjuk.

**Egyesült Biharmegyei Kereske-
 delmi Bank és Központi Taka-
 rékpénztár részv.-társ.**

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
 készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
 politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított:
 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
 a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapított:
 1894.

**ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK
TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.**

Sz: 2 3 4
Kor: 36- 40- 48.-

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR
műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabútorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
: : felvétetik : :
Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Értesítés.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség és a viszontelárusítóknak szives tudomására hozni, hogy **szeptember hó 1-től**, ugy az üzletekben, mint a pékboltokban,
a sütemény új ára darabonként 4 fill.

Viszontelárusítók 10 százalékot kapnak és cserélve sütemény nem lesz.

A privat kenyérsütés 20 fillér.
A sütőiparos szövetkezet.

Urak, gazdák, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József
villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző
takaréktűzhelyek
és lakatos lömegárak állandó raktáron.
Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.
fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!
Figyeljen az árakra.

Körözspart, Lévy-palota.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utánzatu borotva készülő	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana krém	66 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogorém	50 >	1 drb Dianna szappan	66 >	1 dublé bajuszkefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	38 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatol	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	20 >
1 > tégely Odontin togpasztá	55 >	1 üveg amerikai petrol	1 frt — >	1 surolókefe óriási	10 >
1 drb Odontin betét	36 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	96 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	70 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipő krém-kefe kenőkefével	20 >
1 > Jera violette brillantin	30 >	3 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	80 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	60 >
1 > folyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	85 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Kő Branz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 > tégely tejkrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellenőrzése, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!